

Datum: Vrijdag 8 mei 13.30-16.45 uur

Plaats: Hogeschool Gent

Verslag: Magali Decloedt

Deelnemers: Danny Anné (HoWest), Jan Brodala (KHK), Magali Decloedt (DHO Vlaanderen), Ward Dumoulin (Katho), Pieter Lievens (KHK), Frank Monsecour (Arteveldehogeschool), Veerle Opstaele (Arteveldehogeschool), Jef Peeters (KHLeuven), Pascal Roskam (HoGent), Inge Van Roose (HoGent), Anki Vanheden (Plantijn Hogeschool), Agnes Verbruggen (HoGent).

Verontschuldigd: Erik Béatse (Globelink), Hilde Bevers (KHLeuven), Dirk Le Roy (Sustenuto/DHO Vlaanderen), Jo Lefevere (Artevelde Hogeschool), Rijnhout Leida (VODO), Inge Platteeuw (HoWest), Katrien Van Poeck (Vlaamse Overheid), Catherine Vanderzande (Artesis), Isolde Vandevelde (Centrum voor Schuldbemiddeling).

Overzicht

1. Consumptiesamenleving en duurzame ontwikkeling: uitdagingen voor het SW vanuit empowerende schuldbemiddeling
2. Wereldconferentie Educatie voor Duurzame Ontwikkeling
3. Competenties SW voor duurzame ontwikkeling
4. Varia
5. Volgende samenkomst

-
1. Consumptiesamenleving en duurzame ontwikkeling: uitdagingen voor het SW vanuit empowerende schuldbemiddeling

Jan Brodala (Katholieke Hogeschool Kempen) gaf een inspirerende uiteenzetting over schuldbemiddeling in het kader van de risicosamenleving. Het lerend netwerk ging mee op zoek naar verbanden tussen duurzame ontwikkeling als referentiekader voor handelen en empowerende schuldbemiddeling.

De presentatie vind je op de pagina van het lerend netwerk, via

www.dhovlaanderen.be/index.php?gm=4G9JH56L3&lang=&view=46#presentaties

De masterproef van Jan Brodala “Schuldbemiddeling in Vlaamse OCMW's vanuit een empowerend perspectief” staat online op de website van het Tijdschrift OCMW Visies, zie:

www.ocmwvisies.be/Portals/2/MP%20SBg%20&%20E%20JB%2020070621.pdf.

Nabespreking

Het Vlaams Centrum voor Schuldbemiddeling brengt de schuldenproblematiek in Vlaanderen in kaart en geeft voorstellen aan het beleid. Bvb. in het kader van kredietverstrekking stellen ze gedragscodes voor voor bedrijven.

Er wordt een verschil gemaakt tussen ‘overlevingsschulden’ en ‘overbestedingsschulden’.

- Overlevingsschulden zijn schulden die ontstaan omdat mensen te weinig loon hebben om te kunnen overleven. Woningen uit sociale huisvesting zijn bvb. de laatste jaren comfortabeler en groter geworden, en de prijs is ook gestegen. Om deze schulden te voorkomen zijn voornamelijk beleidsmaatregelen nodig, bvb. hoger basisinkomen of lagere huurprijzen.
- Overbestedingsschulden zijn schulden die ontstaan door bepaalde zaken aan te kopen. Preventieve maatregelen gaan voornamelijk naar het werken aan kritisch besef.

Kritische bedenking: wat heb je nodig om menswaardig te leven?!

Tot wat empower je de mensen? Als je een afbetalingsplan hebt dat maakt dat je de rest van je leven enkel 'mag' overleven, kan je dan niet beter blijven consumeren op afbetaling? Bovendien zou het systeem in elkaar vallen, indien iedereen dat zou doen. Langs de andere kant zijn er steeds gedupeerden. Wie is het slachtoffer? Is het mogelijk om tussen schuldeiser en schuldenaar aan oplossingen te werken?

In een breder perspectief, kan gesteld worden dat enkele rijke landen consumeren op de kap van vele armere landen, en dat we nu consumeren ten koste van de toekomstige generaties.

Bovendien kan consumptie niet los gezien worden van productie. Op het internet is hierover een interessant, leuk filmpje te vinden via www.storyofstuff.com/international (met Nederlandstalige ondertiteling).

Marketing zet meer en meer in op kinderen en jongeren. Na de babyboomers, generaties X en Y, wordt de nieuwe lichte jongeren door marketeers de Einsteingeneratie genoemd. In dat licht, raadt Veerle Opstaele het boek "Is het nu generatie X of Y of Einstein" aan.

→ Op welke manier zijn de teens en twens vandaag anders dan de babyboomers of de generatie X? Vroeger leek het makkelijk, dan had je punkers, of johnny's, ... maar nu lijkt iedereen vanalles te zijn. Zijn ze echt die multitaskende eenzaten achter hun computer? Hebben ze echt geen zin meer in school? Is een taak voor hen gewoon knip- en plakwerk? Is kennis voor hen iets dat je op google opzoekt? Ouders, opvoeders en onderwijzers maken zich zorgen. Het lijkt alsof de jongeren in een andere wereld leven in een ander tempo. Hoe praat je met je kinderen als ze zelf liever lijken te chatten? Hoe kan je als leerkracht je leerlingen of studenten boeien met bord en krijt als ze zelf de hele tijd 3D-games zitten te spelen? Kortom, hoe bereik je deze generatie? In dit boek doorprikken Bert Smits en Pedro De Bruyckere enkele mythes en verklaren ze de belangrijkste tendensen.

De Bruyckere, P., Smits, B. (2009). Is het nu generatie X of Y of Einstein, Mechelen: Wolters Plantyn
Zie ook <http://xyofeinstein.wordpress.com/>

2. Wereldconferentie Educatie voor Duurzame Ontwikkeling (EDO)

Van 31 maart tot 2 april vond in Bonn de Wereldconferentie over EDO plaats. De aanleiding was dat we halfweg zijn in het decennium voor EDO, dat van 2005 tot 2014 loopt. Bedoeling van de conferentie was

- Om het belang van EDO te benadrukken (waarom is EDO nodig?)
- Om internationale uitwisseling te bevorderen (wat kunnen we leren van elkaar?)
- Om een stand van zaken op te maken (waar staan we? Wat zijn de lessen die we geleerd hebben?)
- Om een strategie uit te werken voor de toekomst (wat willen we bereiken tegen 2014 en verder?)

Tijdens de plenaire opening gaf Graça Machel een beklijvende speech, waarbij ze het belang van educatie onderstreepte om te komen tot een leefbare samenleving voor de toekomst. Ze plaatste het in een globaal beeld van Quality Education for All (tientallen miljoenen kinderen onder 12 jaar niet naar school kunnen, van het verschil tussen meisjes en jongens in toegang en resultaten, van een schoolsysteem dat niet leidt tot een rechtvaardigere samenleving)

"I want to see education that empowers young people to question, to develop their minds and skill sets, to make choices, to find meaningful employment and to play constructive roles in their families, their communities and their nations. I want to see education that enables young people to value other human beings, encourages them to understand the importance of equality and equity and helps them to recognize the importance of collective responsibility and action." (Graça Machel)

Mevrouw Machel gaf een mooi overzicht van de verklaringen die in het verleden al zijn ondertekend, en deed een oproep aan iedereen om ervoor te zorgen dat we tegen 2014, het einde van het Decennium, verder zouden staan.

In februari werd een oproep gelanceerd vanuit de UNESCO om 1 van de 25 Young ESD Voices te zijn. ESD staat voor Education for Sustainable Development. Magali Decloedt van DHO Vlaanderen was één van hen. In maart discussieerden de jongeren via online discussiegroepen over de 4 hoofdvragen van de conferentie (zie hoger). Op 31 maart, één dag voor de wereldconferentie, werd een workshop gehouden, waarin de groep tot een synthetetekst met aanbevelingen voor de wereldconferentie kwam. Deze werden tijdens de plenaire opening toegelicht.

De aanbevelingen vind je via <http://www.dhovlaanderen.be/files/Young%20ESD%20Voices.pdf>

Het was een fantastische ervaring om samen met andere jongeren die je totaal niet kent, en die duizenden kilometers verder zijn opgegroeid in een totaal andere context, op dezelfde golfengte te zitten, ervaringen uit te wisselen, en samen naar iets toe te werken. Het gaf een geweldige energieboost.

De Wereldconferentie resulteerde in de Verklaring van Bonn, waarin tientallen acties voor beleid, voor alle vormingswerkers en voor de UNESCO zelf zijn opgenomen. De tekst vind je via:

www.dhovlaanderen.be/files/Bonn%20Declaration.pdf

Enkele interessante inzichten en documenten:

- Verklein je ecologische voetafdruk, vergroot je handafdruk! (doe iets)
- Belang van kritisch denken
De link tussen de kritische pedagogiek (Paolo Freire) en educatie voor duurzame ontwikkeling (kritisch denken, participatief, vanuit leefwereld van de lerende, betrokkenheid, onderwijsinstelling is deel van de maatschappij, educatie is een politieke en waarden geladen activiteit, belang intrinsieke motivatie, ...)
- Kwaliteit in hoger onderwijs in 2050 betekent dat ...
 - principes van duurzame ontwikkeling geïntegreerd zijn in curriculum en onderzoek;
 - de hoger onderwijsinstelling deel is van de omgeving, en bijdraagt tot de lokale ontwikkeling (ecologisch, economisch en sociaal);
 - de hoger onderwijsinstelling als organisatie een leider is in maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- Guidelines and recommendations for reoriënting teacher education to address sustainability unesdoc.unesco.org/images/0014/001433/143370E.pdf
- Earth Charter: www.earthcharterinaction.org
- Resource kit on sustainable production and consumption: www.unep.org/PDF/sc/SC_resourcekit.pdf
- De akoestiek van social leren (Arjen Wals): www.senternovem.nl/mmfiles/webversie%20De%20Akoestiek%20van%20Sociaal%20Leren_tcm24-218485.pdf
- Here and Now! Recommendations and Guidelines on Education for Sustainable Consumption: www.consumersinternational.org/files/98245/FileName/HereandNowGuidelines.pdf
- www.lerenvoorduurzameontwikkeling.nl
- Corcoran, P.B, & P.M. Osano (2009), Young people, education and sustainable development, Wageningen Academic Publishers.

3. Competenties SW voor duurzame ontwikkeling

De verduidelijkende presentatie van Frank Monsecour vind je via

www.dhovlaanderen.be/index.php?gm=4G9JH56L3&lang=&view=46#presentaties

Bespreking en conclusies

In de Baobab werkgroep worden de competenties voor sociaal werk zo geformuleerd dat de verschillende opleidingen er zich in kunnen vinden. Het is een interessante oefening om te kijken of de competenties duurzame ontwikkeling in het kader passen. Ward Dumoulin buigt zich hierover.

De leden van het netwerk besluiten om ook zelf eens de oefening te doen om de competentielijst uit het eigen departement af te toetsen aan de duurzaamheidscompetenties. DHO Vlaanderen heeft hiervoor een matrix opgesteld. Het invulbaar competentierooster vind je via:

www.dhovlaanderen.be/index.php?gm=4G9JH56L3&lang=&view=44

Naast deze zogenaamde VESTIA competenties, zijn er nog disciplinaire competenties. De VESTIA competenties zijn van toepassing op alle opleidingen. Het is interessant om na te gaan welke duurzaamheidscompetenties specifiek voor het sociaal werk gelden.

4. Varia

- Pascal Debruyne gaf op 20 oktober een uiteenzetting aan het lerend netwerk over sociale geografie als invalshoek om naar de relatie tussen sociaal werk en duurzame ontwikkeling te kijken. In het tijdschrift Alert (maart 2009) vind je zijn artikel “Duurzame ontwikkeling zoekt sociale rechtvaardigheid”. Voor meer info, surf naar www.pow.be
- Publicatie ‘Duurzaam Hoger Onderwijs. Appel voor verantwoord onderrichten, onderzoeken en ondernemen’. Het boek belicht de resultaten van het projectmatig wetenschappelijk onderzoeksproject 'Duurzame ontwikkeling en hoger onderwijs (DOHO)' (2005-2008), uitgevoerd door de Katholieke Hogeschool Leuven. Het is een handleiding en inspiratiebron voor beleid, management, middenkader, lectoren en onderzoekers.

'Duurzaam', een modewoord? Niets is minder waar: het realiseren van duurzaam hoger onderwijs is een ware uitdaging voor de betreffende onderwijsinstellingen. Het hoger onderwijs wil haar studenten voorbereiden op de complexe verwevenheid van economische, sociale en ecologische uitdagingen van de toekomst. Maar hoe moet dit in de praktijk gebeuren? Welke rol is er hierin weggelegd voor onderzoek? En wat heeft een duurzaam aankoop- en personeelsbeleid ermee te maken? Dit boek zorgt ervoor dat u door het bos van beleidslijnen opnieuw de bomen ziet.

Auteurs: Wim Lambrechts, Heleen Vandenhaute en Ingrid Vanhoren

- SOWEDO:
 - o Studievoormiddag: ‘Duurzame ontwikkeling: een nieuw paradigma voor Sociaal Werk?’ Het project SOWEDO organiseert op 28 mei in de voormiddag (voorafgaand aan congres rond vijf jaar master in SW) in Leuven een studiebijeenkomst rond het conceptuele luik van het onderzoek rond SW en DO. Er komt hier rond input vanuit twee richtingen: Jef Peeters zal het ontwikkelde kader rond SW en DO presenteren. Tine Van Regenmortel (HIVA en Fontys) zal vanuit de idee van ‘empowerment als een metaparadigma voor SW’ de band proberen te maken met DO. Vervolgens komen er reacties van mensen uit drie verschillende werkerreinen van het SW. De uitnodiging vind je via www.dhovlaanderen.be/files/SOWEDO%20studievoormiddag.pdf
 - o Uit het SOWEDO Project volgt tegen ca. oktober 2010 de publicatie van een boek over Sociaal Werk en DO. Enerzijds zullen daarin door Jef Peeters de onderzoeksresultaten van het project verwerkt worden. Maar omdat het terrein van het SW zo breed is zal dat verder aangevuld worden met hoofdstukken van de hand van verschillende auteurs rond een aantal specifieke thema’s. Een aantal auteurs heeft reeds toegezegd een bijdrage te willen leveren. Op de vergadering werd er door Jef een voorlopig werkschema voor de samenstelling van het boek uitgedeeld. De leden van het netwerk worden uitgenodigd om daarop commentaar en aanvullingen te leveren, en zo mogelijk suggesties voor auteurs. Bij voorkeur worden de leden van het netwerk uitgenodigd om zelf een bijdrage te leveren (o.a. voor het onderwijsluik van het boek). De verwachting is dat er vanuit het lerend netwerk sowieso een bijdrage komt rond competenties voor DO (cf. bijdrage van Frank).

Alle reacties en suggestie: jef.peeters@khleuven.be

- Op de webpagina van het lerend netwerk vind je de powerpointpresentatie omtrent duurzame ontwikkeling in sociaal werk. Er worden twee versies opgemaakt, de ene versie is een 'vergaarbak' met slides waar men kan uit shoppen, de tweede versie is een modelpresentatie.

Alle leden van het lerend netwerk worden gevraagd om de presentatie aan te vullen
www.dhovlaanderen.be/index.php?gm=4G9JH56L3&lang=&view=46#didactisch%20materiaal

- 2009-2010 is het laatste academiejaar voor Jef Peeters op pensioen gaat. Hij gaat dan werken aan een boek over sociaal werk en duurzame ontwikkeling. Om de continuïteit van het lerend netwerk te verzekeren vraagt hij daarom tegen volgend academiejaar opvolging als voorzitter.

5. Volgende samenkomst

Het lerend netwerk zal een volgende keer samenkomen **op vrijdag 4 of 18 september**. Via een 'doodle' polsen we naar de best passende datum. Vul jouw (potentieel) beschikbare data in via www.doodle.com/b4bpy5i2xdwmfbzf. Voor deze samenkomst zijn we nog op zoek naar een gastheer of gastvrouw. Geef ons een seintje als de samenkomst bij jouw hogeschool of organisatie kan plaatsvinden.

Het project SOWEDO organiseert i.s.m. DHO Vlaanderen de studievoormiddag 'Duurzame ontwikkeling: een nieuw paradigma voor Sociaal Werk?' op **donderdag 28 mei van 9.30 uur tot 13 uur in het HIVA te Leuven**. Voor meer info, zie [SOWEDO studievoormiddag](#).

Blokkeer ook alvast **23 oktober 2009** in je agenda voor een studiedag met de resultaten van het SOWEDO onderzoek en interactieve workshops.

DHO Vlaanderen en Project SOWEDO
Projecten met steun van de Vlaamse overheid